

Talousvaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansanterveyslaitoksesta

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 9 päivänä lokakuuta 1981 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 155 laiksi kansanterveyslaitoksesta.

Asian johdosta ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Risto Jaakkola sosiaali- ja terveysministeriöstä, johtaja Jussi Huttunen kansanterveyslaboratoriosta ja osastopäällikkö Gajj Feodoroff Sairaaliitosta. Käsiteltyään asian valiokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa esitetään kansanterveyslaboratorion nimi muutettavaksi kansanterveyslaitokseksi ja laitosta koskevien säännösten muuttamista mahdollistamaan toiminnan kehittäminen. Esitys liittyy vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesitykseen.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1981

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä, minä vuoksi valiokunta on asettunut lakiehdotuksen hyväksymisen kannalle. Valiokunta pitää tärkeänä, että kansanterveyslaitoksen suoritteistaan perimät maksut eivät tulevaisuudessakaan ylitä suoritteiden omakustannusarvoa. Päänsäntö tulisi edelleen voida soveltaa valtion maksuperustelain 2 §:n säännöstä, jonka mukaan maksu saadaan määrätä suoritteiden omakustannusarvoa alemmaksi, jos siihen muun muassa terveydenhoitoon liittyvistä syistä on aihetta.

Edellä olevan perusteella talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Helminen, varapuheenjohtaja Mattila ja jäsenet Hyrynkan-
gas, Ihmäki, Aila Jokinen, Pekka Jokinen, Ju-

vela, Järvilehto, Kuuskoski-Vikasmaa, Laurila, Rajantie, Renlund, Savola, Säilynoja, Tennilä, Raudasoja ja Valtonen.

**Talousvaliokunnan mietintö n:o 9 Oy Alko
Ab:n hallintoneuvoston kertomuksen johdosta alkoholiolojen
kehityksestä vuonna 1980**

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 16 päivänä kesäkuuta 1981 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi Oy Alko Ab:n hallintoneuvoston kertomuksen alkoholiolojen kehityksestä vuonna 1980.

Asian johdosta ovat olleet kuultavina osastopäällikkö Usko Puustinen sosiaali- ja terveysministeriöstä, budjettisihteeri Pekka Saarinen valtiovarainministeriöstä, johtaja Heikki Koski ja johtaja Junno Pekkala Oy Alko Ab:stä, esimies Juha Partanen ja tutkija Toivo Pöysä Alkoholipoliittisesta Tutkimuslaitoksesta, lääketieteen tohtori Aarno Salaspuro Helsingin Diakonissalaitokselta, osastopäällikkö Heikki Väänänen Suomen Työnantajain Yleisestä Ryhmästä, osastopäällikkö Teppo Järvinen Majotus- ja Ravitsemusalan Työnantajaliitosta, toimitusjohtaja Risto Saarinen Panimo- ja Virvoitusjuomateollisuusliitosta sekä valtiotieteiden tohtori Matti Jääskinen, varapuheenjohtaja Allan Kaspio, hallituksen varajäsen Kalevi Nummila ja sosionomi Seppo Virtanen Suomen Raittiusjärjestöjen Liitosta. Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Vuosi 1980 oli kertomuksen mukaan alkoholipoliittisesti tyydyttävä. Alkoholijuomien kokonaiskulutus asukasta kohden kasvoi vähemmän kuin muu yksityinen kulutus ja jäi edelleen vuoden 1974 tason alapuolelle. Kulutuksen rakenteessa tapahtui vain vähäisiä siirtymiä sekä juomaryhmien että jakeluteiden kesken. Myöskään haittatilanteesta ei kokonaisuutena katsoen ilmennyt olennaisia muutoksia.

Alkoholijuomien kulutus 100 prosentin alkoholina asukasta kohden kasvoi vuonna 1980 edellisen vuoden 6,21 litrasta 6,31 litraan eli 1,6 prosenttia. Yksityisen kulutuksen nousu oli vastaavasti 3 prosenttia. Alkoholimenojen osuus yksityisistä kulutusmenoista on alentunut selvästi viime vuosina. Kertomusvuonna osuus

oli 6,4 prosenttia oltuaan edellisen kerran tätä pienempi vuonna 1970.

Alkoholin kulutuksen kasvun jäämiseen kertomusvuonna muun yksityisen kulutuksen nousua vähäisemmäksi vaikuttivat osaltaan alkoholin hinnankorotukset, alkoholimyymälöiden pitäminen suljettuina lauantaisin kesäkautena sekä muut jakelupoliittiset toimet. Alkoholi-juomien hintojen korotusten yhteisvaikutus oli 11 prosenttia.

Kokonaiskulutuksen kasvu kohdistui eräiden uusien tuotteiden vaikutuksesta juomaryhmittäin tarkasteltuna lähinnä ryhmään muut väkevät juomat sekä viineihin. Myös vahvan oluen kulutuksen kasvu jatkui varsin nopeana, kuten koko 1970-luvun ajan. Edellisinä vuosina ilmennyt selvä kulutusrakenteen miedontuminen ja anniskelukulutuksen osuuden kasvaminen eivät jatkuneet kertomusvuonna. Sitä vastoin kulutuksen kotimaisuusaste kohosi hieman.

Alkoholin vähittäismyynti- ja anniskeluverkosto pysyi kertomusvuonna lähes ennallaan. Kertomuksen mukaan tämä tiukan linjan jatkaminen alkoholimyymälöiden perustamisessa ja anniskeluoikeuksien myöntämisessä hillitsi osaltaan alkoholin kulutuksen kasvua. Keskioluen vähittäismyynti- ja anniskelulupien yhteismäärä väheni 450:llä eli 3,6 prosenttia.

Alkoholihaittojen kehityksessä ei näytä kertomusvuonna tapahtuneen merkittäviä muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Päihtyneiden säilöönottojen kokonaismäärä aleni vuoteen 1979 verrattuna 1,5 prosenttia. Kuitenkin säilöönnotot kasvoivat alle 17-vuotiaiden ikäryhmässä 9,79 prosenttia. Väkivaltarikollisuuden kehitys oli kertomusvuonna epäedullinen: henkirikosten ja erasteisten pahoinpitelyjen yhteismäärä kasvoi 3,8 prosenttia ja ylitti 1970-luvun puolivälin huipputasoa. Lähes saman verran enentyivät myös ilmitulleet liiken-